

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
кафедра лексикології та стилістики англійської мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
(П.І.Б.)
“ 01 ” 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО ТЕОРІЇ НАРАТИВУ

Рівень вищої освіти: бакалавр

Спеціальність: 035 філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Факультет романо-германської філології

2020-2023

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни
“ВСТУП ДО ТЕОРІЇ НАРАТИВУ”

Розробник:

Ігіна О.В., к.філол.н., доцент кафедри лексикології і стилістики англійської мови

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Протокол № 10 від. “26” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Колєгаєва І.М.)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету РГФ

Протокол № 1 від. “31” серпня 2020 р.

Голова НМК

(підпис)

(Телецька Т.В.)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № ___ від. “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № ___ від. “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 залікових модулів – 1 змістових модулів – 1	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 035 Філологія Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	Вибіркова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		4-й	
		<i>Семестр</i>	
		8-й	
		<i>Лекції</i>	
		22 год	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		-	
		<i>Самостійна робота</i>	
		68 год	
		Форма підсумкового контролю:	
		залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомити здобувачів освіти із ключовими поняттями і базовими значеннями теорії наративу, дослідити основні напрямки розвитку сучасної наратології.

Завдання: дослідити специфіку наративного дискурсу в класичній і новітній літературі; з'ясувати особливості наративної структури; проаналізувати поняття “наратор”, “фокалізатор”, “точка зору”, “перспектива”; знати типологію нараторів та фокалізаторів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

загальних:

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземними мовами (англійською та німецькою/французькою/іспанською)

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для вирішення завдань у практичних ситуаціях.

ЗК13. Здатність здійснювати навчально-дослідницьку та/або науково-дослідницьку діяльність на належному рівні.

ЗК14. Здатність цінувати різноманіття та мультикультурність.

спеціальних:

СК01. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

СК02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії англійської мови.

СК04. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мови, що вивчається, описувати соціолінгвальну ситуацію.

СК06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати англійську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

СК08. Здатність вільно і усвідомлено оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК09. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів англійською мовою, державною та іноземними мовами. 3

СК10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий, спеціальний філологічний та перекладознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.

СК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

СК 12. Здатність до організації ділової комунікації англійською та українською мовами.

Програмні результати навчання:

ПР 02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПР 03. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПР 07. Розуміти основні проблеми філології в цілому і германської філології зокрема та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПР 08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію зарубіжної літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПР 10. Знати норми літературної англійської мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПР 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів англійською та українською мовами.

ПР 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та охарактеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПР 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції германської філології, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПР 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Наратологія. Вступ до теорії наративу.

Тема 1. Історія наратології як літературознавчої науки. Концепції вчених наратологів.

Тема 2. Історія виникнення наратології. Суть “наратології” як літературознавчої науки. Вчення Аристотеля та Платона, поняття “дієгезис” та “мімезис”.

Тема 3. Принципи наратологічного вивчення художнього тексту в працях представників російського формалізму (М. Бахтін, В.Шкловський, Б.Томашевський, В.Пропп).

Тема 4. Теорії “діалогізму” та “поліфонізму” М. Бахтіна. “Морфологія чарівної казки” В.Проппа.

Тема 5. Теорія “фабули” та “сюжету” В.Шкловського, поняття “остранение”.

Тема 6. Французький структуралізм і наратологія. Внесок Ц. Тодорова у формування наратології. Теорія символу Ц.Тодорова.

Тема 7. Наратологічна концепція Жерара Женетта. Жерар Женетт як теоретик наратологічного вчення. Поняття “дискурса” та “фокалізатора” у працях Ж.Женетта.

Тема 8. Типи нараторів та фокалізаторів за Ж.Женеттом. Основні положення праці Ж.Женетта “Фігури”.

Тема 9. Точка зору як наратологічна категорія. Теоретичне обґрунтування поняття “точка зору”, “перспектива”, “фокалізація” (Ф. Штанцель, Ж.Женетт, Б.Успенський). Модель точки зору. Подія як об’єкт точки зору. Плани точки зору. Внутрішня та зовнішня фокалізації.

Тема 10. Типологія наратора. Наратор як оповідна інстанція. Експліцитне та імпліцитне зображення наратора. Чотиричленна типологія нараторів Ж. Женетта. Класифікація типів нараторів за В.Шмідом.

Тема 11. Основні напрямки сучасної наратології. Теорії наративу К.Леві-Строса, В.Шміда, М.Бал.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	П	Лаб	Ср		л	п	Лаб	Ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1.Наратологія. Вступ до теорії наративу.										
Тема 1. Історія наратології як літературознавчої науки. Концепції вчених наратологів.	8	2			6					

Тема 2. Історія виникнення наратології. Суть “наратології” як літературознавчої науки. Вчення Аристотеля та Платона, поняття “дієгезис” та “мімезис”.	8	2			6					
Тема 4. Теорії “діалогізму” та “поліфонізму” М. Бахтіна. “Морфологія чарівної казки” В.Проппа.	8	2			6					
Тема 5. Теорія “фабули” та “сюжету” В.Шкловського, поняття “остранение”.	8	2			6					
Тема 6. Французький структуралізм і наратологія. Внесок Ц. Тодорова у формування наратології. Теорія символу Ц.Тодорова.	8	2			6					

Тема 7. Наратологічна концепція Жерара Женетта. Жерар Женетт як теоретик наратологічного вчення. Поняття “дискурса” та “фокализатора” у працях Ж.Женетта.	8	2			6					
Тема 8. Типи нараторів та фокалізаторів за Ж.Женеттом. Основні положення праці Ж.Женетта “Фігури”.	8	2			6					
Тема 9 . Точка зору як наратологічна категорія. Теоретичне обґрунтування поняття “точка зору”, “перспектива”, “фокалізація” (Ф. Штанцель, Ж.Женетт, Б.Успенський). Модель точки зору. Подія як об’єкт точки зору. Плани точки зору. Внутрішня та зовнішня фокалізації.	8	2			6					
Тема 10. Типологія наратора. Наратор як	8	2			6					

оповідна інстанція. Експліцитне та імпліцитне зображення наратора. Чотиричленна типологія нараторів Ж. Женетта. Класифікація типів нараторів за В. Шмідом.									
Тема 11. Основні напрямки сучасної наратології. Теорії структурного наративу К. Леві-Строса, В.Шміда, М.Бал.	10	2			8				
Разом за змістовим модулем 1	90	22			68				
Усього годин	90	22			68				

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

Практичні заняття навчальним планом не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Дієгезис та мімезис: історія поняття. Доповідь (тема 2)	6	
2.	Ю.Лотман та його внесок у теорію наратології Реферат (тема 1)	6	
3.	Значення праць М.Бахтіна для становлення сучасної наратології Доповідь (тема 3, 4)	12	
4.	Основні напрямки розвитку французького структуралізму Реферат (тема 6, 7)	12	
5.	Основні положення праці В.Шміда “Наратологія” Реферат (тема 10)	6	
6.	Наративні типології ХХІ століття Реферат (тема 11)	6	
7.	Написання наратологічного дослідження художнього твору, що є предметом аналізу в курсовій роботі. (теми 9, 10, 11)	20	
Всього		68	

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Навчальним планом не передбачено

10. Методи навчання

Словесні: лекція, пояснення, бесіда.

Наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів власних досліджень.

Практичні: написання наратологічного дослідження, підготовка і виступи з доповідями та рефератами, обговорення доповідей та рефератів.

11. Методи контролю

Поточний контроль: за конспект лекцій студенти отримують 2 бали за кожну лекцію (22 бали загалом). Самостійна письмова робота студента (нараторологічне дослідження художнього тексту) оцінюється 33 балами.

Підсумковий контроль: усна відповідь на заліку складається з двох аспектів: 1) відповідь на теоретичне питання - 20 балів; 2) нараторологічний аналіз уривку художнього тексту - 25 балів; разом - 45 балів.

Критерії оцінювання: здобувач освіти повинен знати основні поняття нараторології як літературознавчої науки та алгоритм нараторологічного аналізу художнього тексту; використовувати на практиці типологію нараторів та фокалізаторів, типи наративних структур.

12. Питання для підсумкового контролю

1. Історія виникнення нараторології.
2. Основні положення “Поетики” Арістотеля.
3. Основні положення “Республіки” Платона.
4. Ключові наративні модальності оповідного тексту: мімезис та дієгезис.
5. Основні положення російського формалізму.
6. Теорія “діалогізму” М. Бахтіна.
7. Теорія “поліфонізму” М.Бахтіна.
8. Хронотоп як формотворча категорія художнього твору.
9. Основні положення праці В.Проппа “Морфологія чарівної казки”.
10. Теорія “фабули” та “сюжету” В.Шкловського.
11. Поняття “остранение” В.Шкловського.
12. Основні положення праці Б.В.Томашевського “Теорія літератури. Поетика”.
13. Внесок французького структуралізму в формування нараторології.
14. Засновник французького структуралізму Цветан Тодоров.
15. Основні положення “Теорії символу” Ц.Тодорова.
16. Основні положення праці Ж.Женетта “Фігури”.
17. Типологія нараторів у праці Ж.Женетта “Фігури”.
18. Типологія фокалізаторів у праці Ж.Женетта “Фігури”.
19. Точка зору як нараторологічна категорія.
20. Модель точки зору.
21. Внутрішня фокалізація.
22. Зовнішня фокалізація.
23. Чотиричленна типологія нараторів Ж. Женетта.
24. Теорія структурної нараторології К.Леві-Строса .
25. Основні положення праці В.Шміда “Нараторологія”.
26. Класифікація типів нараторів за В. Шмідом.
27. Основні напрямки сучасної посткласичної нараторології.
28. Основні положення праці Міке Бал “Narratology: Introduction to Theory of Narrative ”.

29.Сучасний розвиток наратології в США.

30.Сучасний розвиток наратології в Україні.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль											Підсумковий контроль	Сума балів	
Змістовий модуль №1													
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Самостійна письмова робота	45	100
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	33		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

-

15. Рекомендована література

Основна

1. Бехта І.А. Дискурс наратора в англomовній прозі. К.: Грамота. 2004. 304с.

2. Папуша І. Modus ponens. Нариси з наратології. Тернопіль: Крок. 2013. 260 с.
3. Ференц Н. Теорія літератури і основи естетики. Навчальний посібник. К: Знання. 2004. С.97-116.
4. Ткачук О.М. Наратологічний словник. Тернопіль: Астон. 2002. 173 с.
5. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т1. / Авт-уклад. Ю.І.Ковалів. К: ВЦ "Академія". 2007.

Додаткова

1. Genette G. Figures III. Seuil. 1979.
2. Genette G. Narrative Discourse. Cornell University Press. 1990.
3. Mieke Bal Introduction to the Theory of Narrative. University of Toronto Press. 1985.
4. A Companion to Narrative Theory. Maiden: Blackwell. 2005.
5. Handbook of Narratology. NY. 2009.
6. Routledge Encyclopedia of Narrative Theory. London. 2005.

16. Електронні інформаційні ресурси

1. <http://yanko.lib.ua/books/cultur/shmid-narratology.pdf>
2. <https://www.semanticscholar.org/paper/Narratology%3A-Introduction-to-the-Theory-of-Schehr-Boheemen/94a3b9a5f6f349d4c57195a7ac0dad8c2ac2868>
3. <https://sites.google.com/iobook.synergize.co/bcbook018/epubpdf-read-routledge-encyclopedia-of-narrative-theory-by-david-herman-books-on-pc>
4. <https://www.perlego.com/book/652891/handbook-of-narratology>
5. <https://www.ivorgoodson.com/towards-a-theory-of-narrative-learning>

